

SERIE

PASTORAAL
BEKEKEN

OM HET HART VAN JONGEREN

J.H. Mauritz (red.)

Kinder- en
jongerenpastoraat

De serie 'Pastoraal bekeken' biedt een praktische en concrete benadering van pastorale thema's. Ieder deel bevat feitelijke informatie, pastorale bezinning en duidelijke adviezen. De serie staat onder redactie van J.H. Mauritz.

Dit boek bevat voorbeelden uit de praktijk. Tenzij anders aangegeven, zijn die niet te herleiden tot concrete situaties of personen.

© 2020 Den Hertog B.V. Houten
ISBN 978 90 331 3046 5
www.uitgeverijdenhertog.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf – 9

ds. A.A. Brugge

1. Jongeren horen erbij – 11

ds. M. Karens

2. God geeft nog kinderen – 23

E.N.W. Pater

3. Vragen van kinderen – Kinderpastoraat – 32

N. van Steensel

4. Wie zijn onze jongeren? – 43

L.A. Kroon

5. Is jongerenpastoraat nodig? – 55

ds. H. Brons

6. Jongeren en ambtsdragers – 68

J.J. Pons

7. Wegens verbouwing even gesloten – In gesprek met tieners – 80

H.J. Nijssink

8. Willen jullie ook niet weggaan? – In gesprek met 16-plussers – 92

A.J.C. van Bommel

9. Kennis en gekend worden – In gesprek met studenten – 105

J.H. Mauritz

10. Betrokken zijn bij de gemeente –
In gesprek met jongvolwassenen – 116

W.M. van der Wilt

11. Voor, tijdens en na het gesprek – 130

Literatuur – 140

Woord vooraf

In de kerkbode verschijnt een oproep aan jongeren om zich te melden voor de belijdeniscatechisatie. Ouderling Van Belzen, die de belijdeniscatechisatie verzorgt, wordt gebeld door Johan, een dooplid van 21 jaar. Johan vraagt of een gesprek ook mogelijk is als je nog niet besloten hebt om belijdenis te doen.

Menige ambtsdrager herkent dit verzoek. Een jongvolwassene van 21 jaar vraagt om een pastoraal gesprek. Dat is iets moois. Een jongere zit met de vraag of hij er wel rijp voor is om belijdenis te doen. Hij heeft vragen bij sommige zaken die de leer betreffen en hij wil er weleens over in gesprek. Het kan ook zijn dat Johan worstelt met de vraag: 'Waar is God als het leven pijn doet?' Johan heeft nog niet zo lang geleden zijn moeder verloren. Hij begrijpt het niet. Waarom heeft God dit gedaan? Zo zijn er veel vragen bij kinderen, jongeren en jongvolwassenen.

Ouderling Van Belzen ziet wel op tegen het gesprek. Hoe zal het verlopen? Zou hij wel richting kunnen geven aan het gesprek? Johan is geboren in een kerkelijk gezin, bij een open Bijbel. Dat is Gods leiding in zijn leven. Als een 'kleine lidmaat van Zijn gemeente' is Johan gedoopt. En nu is hij 21 jaar. Hoe zou Johan geleid zijn als jongetje van 8 jaar? Was hij betrokken bij leeftijdsgenoten toen hij 14 was? Lukte het hem om als 16-jarige betrokken te zijn bij de catechese? Vragen die opkomen bij ouderling Van Belzen. Er komt een stil gebed in het hart van de ouderling. Hoe kan hij op de vragen van deze jongere ingaan? Welk Bijbelgedeelte zal hij lezen? Hoe brengt hij de nood van Johan in het gebed bij de Heere?

Onze woorden kunnen diepe sporen nalaten in het hart van andere mensen, zeker bij jongeren. Jonge mensen verlangen naar een bemoeiend en onderwijzend woord. Dit besef brengt menige predikant,

ouderling, diaken of jeugdleader in verwarring als het gaat om de pastorale zorg van kinderen en jongeren.

Dit boek gaat over kinder- en jongerenpastoraat en maakt aan de lezer duidelijk dat kinderen en jongeren erbij horen in de gemeente. Wie zijn deze kerkelijke jongeren? Het zijn doopleden van een kerk van gereformeerd belijden. Het is niet voldoende als we ons als ambtsdrager beperken tot het overdragen van de Bijbels-gereformeerde leer. De Schrift leert ons in Spreuken 22:6: 'Leer den jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs; als hij ook oud zal geworden zijn, zal hij daarvan niet afwijken.' Rekening houdend met de leeftijd en de omstandigheden waarin een kind of jongere verkeert. De kanttekening legt uit: 'Dat is, naar de eis of de gelegenheid zijns wegs, dat is, zijns ouderdoms, begrip en zijn teerheid. In het begin of de ingang zijns wegs, dat is, in de aanvang zijn levens.'

Graag dank ik mijn medeauteurs voor hun persoonlijke betrokkenheid bij kinderen en jongeren en voor de handreiking die zij bieden in dit boek. Ook de jongeren die gereageerd hebben en de uitgever wil ik bedanken voor hun inzet. De HEERE stelle deze uitgave tot een rijke zegen.

Een goede vriend van Augustinus worstelde als jonge diaken met het overdragen van het christelijk geloof aan beginnelingen. Augustinus schreef voor hem een boek. In de Nederlandse vertaling: *Goed onderwijs*. Er zijn in dit boek zes adviezen te vinden. Ik sluit af met het zesde: *Erger je niet. Je kunt je ergeren aan het gedrag van jongeren. Daarmee neem je je eigen motivatie weg. Laat dit gevoel je juist aansporen nog scherper en gloedvoller met jongeren bezig te zijn. Sluit jongeren in je hart en houd van ze.*

Kamerik, april 2020

J.H. Mauritz, redacteur

ds. A.A. Brugge

1. Jongeren horen erbij

Dit boek gaat over jongerenpastoraat. Het woord *pastoraat* is afgeleid van het Latijnse woord *pastor*, dat ‘herder’ betekent. Het woord *pastor* wordt ook wel gebruikt als synoniem voor *dominee*. Immers, hij is in de gemeente de herder (pastor) en leraar (prediker).

Dit boek gaat nog iets verder dan dit pastoraat. Het wil informatie geven over herderlijke zorg aan kinderen en jongeren, waartoe ouderlingen en diakenen ook geroepen worden. In dit hoofdstuk wil ik proberen vanuit de Bijbel een aantal lijnen te trekken waaruit duidelijk wordt dat kinderen en jongeren er in de gemeente voluit bij horen, in hun ontwikkeling van kind tot volwassene. Afgezien van welke verstandelijke vermogens of beperkingen dan ook.

In Gods Woord lezen we op verschillende plaatsen over jongeren. Ze zijn een zegen op het huwelijk. Het is voor ouders een roeping om kinderen op te voeden in de lijn van Gods Woord en inzettingen. Naar de doopbelofte betekent dit ook dat ouders hun kinderen meenemen naar de kerk. Wat is het een zegen wanneer jongeren zich ook in de kerk veilig voelen.

Salomo schrijft in Prediker 11:9: ‘Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd, en laat uw hart u vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer ogen; maar weet dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht.’

Jong zijn is een tijd van onbezorgd zijn. Salomo zegt daarover: ‘wandel in de wegen uws harten.’ Dit betekent niet dat je doet waar je zelf zin in hebt. In Numeri 15:39 verbiedt God te wandelen in de wegen van de heidenen door hun afgoden achterna te lopen. Het slot van Prediker 11:9 wijst daarop: ‘Maar weet dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht.’ In vers 10 staat: ‘Zo doe dan de toornigheid wijken van uw hart, en doe het kwade weg van uw vlees, want de jeugd en de jonkheid is ijdelheid.’ In het eerste vers van hoofdstuk 12 geeft

Salomo een aansporing: 'En gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve.'

Gevaar voor jongeren

Hoewel ieder mens openstaat voor prikkels, geldt dit in het bijzonder voor de tijd waarin je jong bent. Je hebt nog niet de levenservaring om zaken te doorzien en te wegen, waardoor je minder openstaat voor afgewogen meningen. Uiteraard weet satan dit ook. Hij zal daarom proberen om jongeren van Gods Woord weg te leiden. De jeugd is voor de duivel een gevaarlijke tijd; hij weet dat, als hij iemand kwijtraakt, dit vaak voor de rest van diens leven is.

Dit klinkt niet zo positief. We moeten echter niet idealistisch maar realistisch zijn. De mens, oud en jong, is van God afgefallen. Jongeren leven buiten het paradijs. Alles wat mooi lijkt en klinkt, wordt veel op een verkeerde wijze gebruikt. Wat kunnen we opgaan in vrijetijdsbesteding en eindeloos denken over wat we willen bereiken. Wat is er bij een deel van de jeugd vertrouwen op wat ze zien, horen en begeren.

Van Obadja, in dienst bij koning Achab, lezen we dat hij tegen Elia zei: 'Ik, uw knecht, nu vrees den HEERE van mijn jonkheid af' (1 Kon. 18:12b). Dat is een mooi getuigenis.

Nog een voorbeeld uit de Schrift is Jozef. Als jongen van zeventien jaar had Jozef al de goede keuze gemaakt. Wat zou daar later nog veel op afkomen! Jakob herkende geestelijk leven bij Jozef. Zijn broers leefden bepaald niet bij de goede keus! Jozef vertelde het zijn vader als zijn broers iets verkeerd deden. Dit lijkt heel erg, maar als godvrezende jongere kun je niet met bepaalde dingen meedoen. Je spreekt er soms met anderen over omdat het tegen de dienst van de Heere ingaat. Dat Jakob zijn zoon een bijzondere plaats gaf, was niet goed. Hij zag wel dat de Heere iets met Jozef voorhad, maar hij liep erop vooruit door Jozef te verwennen en hem een mooie jas te geven. Geloven vraagt een houding van uitzien en wachten!

Het werd een moeilijke weg. De mooiste jaren van je leven doorbrengen in de gevangenis! Jozef werd vergeten door de schenker en de bakker. Met het oog op Gods plan moest Jozef nog wachten. Wie op God ver-

trouwt, wordt niet beschaamd. Inmiddels was Jozef dertig jaar. Farao droomde bijzondere dromen en niemand aan het hof kon deze uitleggen. Toen herinnerde de schenker zich Jozef en zei dit tegen Farao. Jozef werd uit de gevangenis gehaald en legde Farao uit wat de dromen betekenden. Hierop ging Farao Jozef heel anders behandelen en gaf hij hem een hoge functie: onderkoning. Ook kreeg hij een andere naam: Zafnath Paäneah, behouder des levens. Jozefs werk ging beginnen: zorgen voor brood om een groot volk in leven te houden in een tijd van hongersnood.

Bijbelse gegevens over kinderen en jongeren

In de Bijbel komt, als we naar de Hebreeuwse woorden kijken, meer dan vijfhonderd keer het woord *kind* of *kinderen* voor. En driehonderd keer het woord waarmee jongeren worden aangeduid. In sommige gevallen worden de woorden *kinderen* en *jongeren* synoniem gebruikt. In de Statenvertaling is de verhouding een andere:

	Oude Testament	Nieuwe Testament	Totaal
Kind	35	22	57
Kinderen	448	85	533
Kinderkens	35	15	50
Jeugd	52	0	52
Jongeren	6	0	6
Jonkheid	14	6	30

In de eerste plaats wil ik nagaan wat Gods Woord ons meldt over kinderen en jongeren. Vervolgens zullen drie motieven naar voren worden gehaald die voor ambtsdragers tot lering kunnen zijn. Mijn bedoeling is om een fundering te geven voor het kinder- en jongerenpastoraat.

Kinderen

De symbolische betekenis van kinderen kan het beste worden begrepen door ze met ouderen te vergelijken. Paulus zegt: ‘Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, was ik gezind als een kind, overlegde ik als een kind; maar wanneer ik een man geworden ben, zo heb ik teniet-

gedaan hetgeen eens kinds was' (1 Kor. 13:11). De apostel suggereert dat hij voorheen toen hij kind was, kinderlijk gedrag vertoonde. Een mix van onkunde en onvolwassenheid. De Schrift noemt ook positieve gedachten:

- Kinderen en jongeren vertolken een tijd van puurheid (Ps. 103:13; Luk. 9:48).
- Ze zijn nederig van hart (Matth. 18:4).
- Een kind begrijpt dingen die verborgen zijn voor de wijzen (Luk. 10:21).
- Een kind geeft lof aan God dat tegenstanders van Hem onthouden (Ps. 8:3).

Vanuit dit gezichtspunt stelt Christus kinderen als voorbeeld om het Koninkrijk Gods binnen te gaan (Matth. 18:3; 19:14; Mark. 10:15; Luk. 18:16). Gezonde naïviteit – een leven zonder berekening vanuit kennis van het complexe leven – is de kern. Dit blijkt uit het feit, dat de Heere Jezus Zijn discipelen oproept tot eenvoudigheid en ongeunsteldheid, en hen 'kinderen' noemt (Mark. 10:24).

Ook Paulus suggereert hetzelfde als hij spreekt over 'kinderkens' (1 Kor. 4:14; Gal. 4:19). Hij benadrukt de twee zijden van kinderen en volwassenen, wanneer hij spreekt over: 'Broeders, wordt geen kinderen in het verstand, maar zijt kinderen in de boosheid, en wordt in het verstand volwassen' (1 Kor. 14:20). In deze tekst maakt hij gebruik van twee vergelijkingen:

- Kinderlijk (eenvoudig, onschuldig) staat tegenover boosheid.
- Het gedachteloze (onnadenkende, impulsieve) staat tegenover het volle leven.

De Schrift geeft ons ook waardevolle lessen als het gaat om ons zicht op kinderen en jongeren.

1. Kinderen en jongeren zijn leerbaar

Ze leren op de basisschool lezen en schrijven. Op het voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs bekwamen zij zich in hun interesseveld. Daarnaast leren ze, als het goed is, wat warmte, veiligheid en geborgenheid is. Voorbeelden van de ouders en de leefomgeving zijn van groot belang.

Het is fnuikend als kinderen en jongeren voorbeelden van goddeloosheid zien. In de opvoeding is het van belang dat ze weerbaar worden gemaakt tegen zondige verleidingen. Natuurlijk, kinderen zijn in zonde ontvangen en geboren. Toch mogen we ook zeggen dat 'de verdorven natuur zich nog niet zo daadwerkelijk vertoont als bij volwassenen' (kanttekening 62 bij 1 Kor. 14:20).

De taak van ouders is om hun kinderen te onderwijzen. Aan het einde van de woestijnreis geeft de Heere de opdracht: 'Daarom zult gij den HEERE uw God liefhebben, en gij zult te alle dagen onderhouden Zijn bevel en Zijn inzettingen en Zijn rechten en Zijn geboden' (Deut. 11:1). Ouders zijn verantwoordelijk om hun kinderen uit de Bijbel te onderwijzen. De leeftijd van kinderen en jongeren kan worden getypeerd als leerbaar.

Gods Woord roept ons op tot het leren van discipline (Spr. 22:15; 23:13; Hebr. 12:8). Niet leerbare kinderen komen hier tegenop (Jer. 5:7; Ez. 20:18,21; Matth. 10:21; Titus 1:6). Daartegenover is gehoorzaamheid een teken dat men leert (1 Petr. 1:14; 1 Joh. 3:18). Johannes zegt: 'Ik heb geen meerdere blijdschap dan hierin dat ik hoor dat mijn kinderen in de waarheid wandelen' (3 Joh. 4).

Wat een taak voor ouders, ambtsdragers en leidinggevenden om een voorbeeld te zijn! Een voorbeeld in woord en daad. Niet alleen voeden, maar ook opvoeden in de vreze des Heeren.

2. Kinderen zijn afhankelijk

Kinderen zijn op twee manieren voorbeelden van afhankelijkheid. Ten eerste waren in de tijd van de Bijbel ouders afhankelijk van hun kinderen, omdat zij later door hen verzorgd zouden worden. Vervolgens zijn kinderen afhankelijk, omdat zij verzorging nodig hebben.

Het belangrijkste hierin is 'bescherming'. Ouders beschermen tegen gevaar (Gen. 33:14; Ex. 2:2, 3; Num. 32:16, 17, 24). Zij zoeken ook de juiste verzorging te bieden (Matth. 15:22). Ouders voorzien kinderen van voeding (Ruth 4:16; Ps. 131:2). Zonder ouders zijn kinderen kwetsbaar; voor honger (Klaagl. 2:19) en voor gevaar (Jes. 13:18; Klaagl. 2:11). Ouders dragen naar Gods Woord ook een verantwoordelijkheid, met name in het bieden van voorbeelden in de rechte weg (Gen. 18:19).

Als kinderen liefde, veiligheid en geborgenheid missen, zal dat in hun latere leven onmiskenbaar een impact hebben. Hoe moeten ze met hun gevoel van pijn en verdriet omgaan? Mogelijk is het een niet te benoemen gevoel; pijn vertaalt zich dan in afwijkend gedrag. Pastorale zorg is juist dan geboden.

3. Kinderen zijn een spiegel

Kinderen worden gerekend tot het geheel van de samenleving. Toen en nu. Toekomstig gevaar voor kinderen kan het gevolg zijn van zonden van ouders. ‘Ook doen hun kinderen en hun kinds kinderen gelijk als hun vaders gedaan hebben, tot op dezen dag’ (2 Kon. 17:41b). Nehemia spreekt over een nageslacht dat de taal van heidenen en hun afgoden spreekt, maar de Joodse taal niet machtig is (Neh. 13:24). Het blijkt in elk geval dat opvoeding gevolgen heeft voor de kinderen. Er zijn talloze teksten die hierover spreken (bijvoorbeeld: Ex. 20:5; 34:7; Ps. 109:9, 10; Jes. 47:8, 9). Deze voorbeelden worden goed samengevat met hetgeen de Heere verklaart: ‘Dewijl gij de wet uws Gods vergeten hebt, zal Ik ook uw kinderen vergeten’ (Hos. 4:6b).

Zelfs in het leven van de godvrezende priester Eli blijkt dat zijn zonen niet gaan in de voetstappen van hun vader. Eli heeft zijn zonen niet vermaand, terwijl hij wist dat zij zich vervloekt hadden gemaakt (1 Sam. 3:13).

Gods Woord leert dat er zegen is op gehoorzaamheid (Deut. 4:40; Spr. 13:22; Jes. 59:21; Ez. 37:25). Boven dit uit spreekt de Heere, Die Zijn genade zal verheerlijken (Hand. 2:39).

4. Geliefde kinderen

Hoewel ouders en kinderen aan de zonde onderworpen zijn, komen we in de Bijbel veel voorbeelden tegen dat kinderen door ouders werden geliefd en bemind. Zo zijn er gebeden van ouders om de kinderen te zegenen (Gen. 15:2, 3; 16:2; 1 Sam 1:27; 2:20), en lezen we van blijdschap na de geboorte (Luk. 1:66). Tevens wordt melding gemaakt van ouders die hun kinderen omringen met gaven (Matth. 7:11; 2 Kor. 12:14). We lezen over bezorgde ouders als hun kind stervende is (1 Kon. 17:12, 13; 2 Kon. 4:18-30; Mark. 5:39, 40; 7:30; Joh. 4:49). Jeftha droeg leed over zijn dochter,

nadat hij een eed had gezworen waarvan de gevolgen ook haar betroffen (Richt.11:34). Twee vrouwen ruziën over hun kind, waarvan de ene was gestorven en de andere nog leeft. Ze vroegen Salomo om raad (1 Kon. 3:18).

Gods wet verbiedt ouders om kinderen voor te gaan op het spoor van afgoderij (Lev. 18:21; 20:2,3). Zijn wet gebiedt bescherming van jongeren (Joz. 1:14). De Heere Zelf zal hen beschermen (Ps. 72:4; Hos.11:10).

Christus gebruikte kinderen om duidelijk te maken hoe het gaat in het Koninkrijk der hemelen. Hun ongeunsteld vertrouwen op bescherming en veiligheid wordt als voorbeeld gebruikt (Matth. 18:5; 19:13; Mark. 10:16; Luk. 9:48; 13:34).

De Joden beroemden zich erop 'Abrahamskinderen' te zijn, en dachten daarmee speciale voorrechten te hebben (Joh. 8: 39-41).

Gods kinderen – daar horen ook kinderen en jongeren bij – zijn door God in Christus in het bijzonder geliefd (Joh. 1:13; 11:52). Johannes, de discipel die de Heere liefhad en ook wel apostel der liefde wordt genoemd, spreekt in zijn eerste algemene zendbrief acht keer over 'kinderkens' als hij gelovigen aanspreekt. De Bron waaruit dit vloeit is de Heere (Jer. 31:20). Zij die de Heere liefhebben, zullen dat laten blijken uit woorden en daden. Ze zijn geroepen om zich als onderdanen van de Heere te gedragen (Ef. 5:1, 8; Fil. 2:14, 15; 1 Joh. 5:2).

Het mag duidelijk zijn dat de verhouding ouders en kinderen belangrijk is. Daarnaast staat gedrag nooit los van aanleg en de leefomstandigheden waarin men opgroeit (gezin, school, kerk). De ontwrichting vanwege de zonde, de zondige gebrokenheid en de verleidingen van satan, stempelt ook het lichamenlijk en psychisch welzijn van kinderen en jongeren. Naast de gewone lichamenlijke en psychische ontwikkeling, kunnen vele vragen zich aandienen. Emotionele beschadigingen, van welke aard dan ook, komen helaas voor.

Als we terugkeren naar de Bijbelse gegevens, valt het op hoeveel er over kinderen wordt gesproken. Naast de al genoemde zaken ontdekken we nog een *drietal* motieven, die ik in kort bestek wil behandelen.

Jong-zijn – tijd van verwachting en uitzien

Het eerste motief betreft de jeugd als periode van uitzien naar de toe-

komst. Jonge mensen hebben plannen en zijn vol verwachting. Jonge vrouwen rijpen tot vrouwen. Jongens groeien op tot mannen. Beiden voelen zich tot elkaar aangetrokken. Als wordt gesproken over *vrouw van uw jeugd* ('Uw springader zij gezegend, en verblijd u vanwege de huisvrouw uwer jeugd'; Spr. 5:18) wordt bedoeld op de tijd waarin de liefde helder heeft gebrand. *Zonen van de jeugd* (Ps. 127:4) schildert het prille gezinsleven vol met passie tot het opvoeden van kinderen.

Lichamelijke kracht is een speciale eigenschap die bij deze leeftijd hoort. Een van de spreuken spreekt dat kracht een sieraad is van de jongeren: 'Der jongelingen sieraad is hun kracht, en der ouden heerlijkheid is de grijsheid' (Spr. 20:29). Daniël en zijn vrienden worden geschetst als: 'Jongelingen aan dewelke geen gebrek was, maar schoon van aanzicht, en vernuftig in alle wijsheid, en ervaren in wetenschap, en kloek van verstand, en in dewelke bekwaamheid was om te staan in des konings paleis' (Dan. 1:4).

Jesaja (40:30, 31) belooft dat voor degenen die de Heere verwachten, de kracht zal worden vernieuwd. In dat verband spreekt hij van jonge mensen: 'De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen.' Dit zegt ons dat de fysiek meest krachtige en sterke leden van de samenleving kunnen bezwijken aan vermoeidheid. Maar ook in mentaal opzicht zijn kracht en sterkte betrekkelijk. Dan kunnen we denken aan jongeren met beperkingen, zoals autisme en ADHD; maar ook aan mishandeling en huiselijk geweld.

Jong-zijn – tijd van verkeerdheden

Het tweede motief tekent de eigenzinnigheid van jongeren, waardoor hun jeugd verkeerd wordt doorgebracht. Ze doen dingen waarvan ze later spijt krijgen. Dit wordt samengevat met de uitdrukking *zonden van mijn jeugd*. David noemt dit in Psalm 25 ook: 'Gedenk niet der zonden mijner jonkheid, noch mijner overtredingen.' Job zegt iets dergelijks: 'Want Gij schrijft tegen mij bittere dingen, en Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid' (Job 13:26). Tussen de regels door klinkt het contrast tussen levenswijsheid en verantwoordelijkheid aan de ene kant, en zorgeloos gedrag van de jongere aan de andere kant.

Salomo was aan het begin van zijn koningschap afhankelijk van de Hee-

re: 'Nu dan, HEERE mijn God, Gij hebt Uw knecht koning gemaakt in de plaats van mijn vader David; en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan' (1 Kon. 3:7). Daartegenover staat Rehabeam die naar de wijsheid van de ouderen niet heeft geluisterd. Als jonge koning luisterde hij niet naar de raad van de oudsten, maar naar de roekeloosheid van de jongeren. 'En hij sprak tot hen naar den raad der jongelingen, zeggende: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal boven uw juk nog daartoe doen; mijn vader heeft u met geselen gekastijd, maar ik zal u met schorpioenen kastijden' (1 Kon. 12:6-14). Het gevolg was desastreus. Het koninkrijk dat onder David en Salomo nog een eenheid vormde, scheurde.

Een ander voorbeeld vinden we in Jesaja 3:4 en 5: 'En Ik zal jongelingen stellen tot hun vorsten, en kinderen zullen over hen heersen. En het volk zal gedrongen worden; de een zal zijn tegen den ander, en een iegelijk tegen zijn naaste; de jongeling zal stout zijn tegen den oude, de verachte tegen den eerlijke.'

Dit triest soort gedrag wordt elders verbonden aan *schaamte* – 'de schaamte uwer jonkheid' (Jes. 54:4), *rouw* – 'daartoe de jongelingen en ouden tezamen; want Ik zal hunlieder rouw in vrolijkheid veranderen' (Jer. 31:13), en *ontucht* – zie Spreuken 7:5-27. Samengevat zegt Salomo in Prediker 11:10 'Zo doe dan de toornigheid wijken van uw hart, en doe het kwade weg van uw vlees, want de jeugd en de jonkheid is ijdelheid.' In Gods Woord ziet 'jongere' op een periode van het leven die symbool staat voor iemands morele, geestelijke en sociale staat. Het voorbeeld hierbij is de jongste zoon uit de gelijkenis (Luk. 15:11-32). Deze jongste zoon dorst naar grootsheid, een losbandig (seksueel) leven, het doorbreken van taboes, en het uitbannen van terughoudendheid. Hij verlaat het huis, het veilige leven naar Gods Woord, en verruilt dit voor een avontuurlijk leven 'ver weg'.

Jong-zijn – tijd van 'vreze des Heeren'

Het derde motief is, in tegenstelling tot het tweede, positief. Obadja sprak: 'Ik, uw knecht, nu vrees den HEERE van mijn jonkheid af.' In sommige gevallen wordt het jong-zijn in de Bijbel gebruikt als voorbeeld van een leven in de vreze des Heeren, dat als volwassene wordt voort-

gezet. Een goed voorbeeld hiervan is het gebruik van de uitdrukking ‘mijn zoon’ in het boek Spreuken. Als de schrijver van Prediker zijn jonge lezers advies geeft om van de dood gespaard te blijven, spoort hij hen aan tot een leven in kennis van God als Schepper en Rechter. ‘Verblijd u, o jongeling, in uw jeugd, en laat uw hart u vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer ogen; maar weet dat God om al deze dingen u zal doen komen voor het gericht’ (Pred. 11: 9).

De psalmist geeft de jeugd een advies met de woorden: ‘Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw woord’ (Ps. 119:9). De kanttekening bij ‘jongeling’ benadrukt dit ook: ‘Dat is, zijn weg alsoo aanstellen dat hij recht en zuiver is. Hij spreekt uitdrukkelijk van een jongeling (hoewel dit alle mensen aangaat), omdat de jongelieden meest geneigd zijn zich te laten afleiden van den rechten weg, door de kwade bewegingen des vleses.’

Ook nieuwtestamentische teksten sporen jongeren aan om een voorbeeld van godsvrucht te zijn. Paulus spoort zijn geestelijke zoon Timotheüs aan, die al in het dienstwerk werkzaam is: ‘Maar vlied de begeerlijkheden der jonkheid, en jaag na rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede met degenen die den Heere aanroepen uit een rein hart’ (2 Tim. 2:22). En: ‘Niemand verachte uw jonkheid; maar zijt een voorbeeld der gelovigen in het woord, in wandel, in liefde, in den geest, in geloof, in reinheid’ (1 Tim. 4:12). Paulus vermaant Timotheüs om zich te hoeden voor de begeerlijkheden van de jeugd. Hoewel Timotheüs de Heere liefhad en wist wat het was om aan de wereld te sterven, vond Paulus het noodzakelijk hem te waarschuwen. Hij dacht niet: het lukt je toch niet om de lusten van het vlees te doden, daarom mag je wel ‘bij benadering’ leven. Nee, als we godzalig willen leven, is het belangrijk dat we ons vrijhouden van de zonden. Niet zoals een rijke jongeling of in een wettisch leven, alsof de mens zelf daartoe in staat is, maar uit liefde tot God. Christus zorgt er Zelf voor dat Zijn kinderen de zonde haten, ook als ze jong zijn.

In zijn brief aan Titus geeft Paulus advies over de christelijke levenswandel binnen een omgeving die daar haaks op staat: ‘Vermaan de jonge mannen insgelijks dat zij matig (voorzichtig) zijn’ (Titus 2:6).

Als Bijbelschrijvers de jeugd ter sprake brengen, bedoelen ze doorgaans de tijd waarin een geschikt fundament wordt gelegd voor een dienend leven voor anderen.

Jongeren, ouders en ambtsdragers

Nadat we bij bovenstaande drie motieven hebben stilgestaan, dringt de vraag zich op: hoe kunnen jongeren de Bijbelse weg gaan? In de inleiding is aangegeven dat de jonge mens geneigd is tot het kwade, de zaden in het hart draagt om van de Heere af te dwalen. Jongeren hebben onbeperkte mogelijkheden. Althans, zo lijkt het. Zij maken deel uit van een vriendengroep die nogal wat invloed uitoefent. Achter een façade van zekerheid is vaak onzekerheid verborgen. Dit is de natuurlijke kant, de mens in zonden gevallen.

Het tegenovergestelde is een leven van de jongere in lijn met Gods Woord en het wandelen naar Zijn geboden. Op het eerste gezicht lijkt het onmogelijk dat de ontdekkingsdrang van jongeren kan samengaan met de wijsheid zoals de Bijbel die bedoelt. Het Woord van God benoemt dit ook, maar wijst tevens naar het middel waardoor het leven veranderd, vernieuwd kan worden.

De Heere gebiedt ouders ook om jongeren voor te gaan in Zijn wegen. We lezen in Deuteronomium 6:6 en 7: 'En deze woorden die ik u heden gebied, zullen in uw hart zijn. En gij zult ze uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op den weg gaat, en als gij nederligt en als gij opstaat.'

De Heere spoort ouders en ambtsdragers aan om over Zijn wegen te spreken (Joz. 4:20-24; Ps. 77:13). Bij de Heere zijn uitkomsten (Jak. 1:5). Zijn genade reikt verder dan het dragelijk maken van zorgen. Het gaat de menselijke verlichting te boven.

Ambtsdragers worden geroepen met kinderen en jongeren te spreken en voor en met hen te bidden. 'Zo wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt gelijk een kindeken, die zal in hetzelfde geenszins ingaan' (Mark. 10:15). Het meest belangrijke is: 'Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de HEERE over degenen die Hem vrezen' (Ps. 103:13). Naar deze ontferming zal elk pastoraal gesprek met jongeren moeten wijzen. Ouders en ook ambtsdragers dienen met 'twee woorden' te

spreken. Gods Woord komt tot allen. Maar Zijn beloften worden vervuld aan hen die uit genade Gods kinderen worden. Want we gaan niet uit van veronderstelde wedergeboorte; evenmin gaan we uit van verondersteld geloof. Niet elke gedoopte is Gods kind. Het komt aan op de toepassing door Gods Woord en Gods Geest. Dat leidt tot vragen, waarmee de hoorder op tere en voorzichtige wijze moet omgaan. Vragen als: hoe kan ik ooit Gods kind worden? Hoe komt een zondaar bij Christus? Zienvragen, waarvoor ambtsdragers en ouders alleen als instrument kunnen worden gebruikt. In Gods hand. Want Hem is het Koninkrijk.